

การพัฒนาศักยภาพบอบเด็กปัญญาเลิศด้วยการอ่าน

Developing the Potential of Gifted Child through Reading

สุรพล ฤทธิร่วมทรัพย์ *

ความหมายของ “เด็กปัญญาเลิศ”

เด็กปัญญาเลิศ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted Child) หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำ ความสามารถด้านทัศนศิลปะ ศิลปะการแสดง ดนตรี กีฬา และความสามารถทางวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขาอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์เดียวกัน (ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา, 2535; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ผู้มีความสามารถพิเศษด้านใดจะเป็นผู้ที่มีความรัก มีความสนใจ มีความมุ่งมั่น และมีความสุขที่จะได้ศึกษาเล่าเรียนและทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ สามารถศึกษาและเรียนรู้สิ่งที่ตนเองชอบ รัก ถนัด และสนใจได้อย่างรวดเร็วและลึกซึ้งมากกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน ผู้ที่มีความสามารถพิเศษระดับสูงมาก ๆ ประมาณ 1-3% บนของกลุ่มอายุ หากถูกจัดให้เรียนตามหลักสูตรปกติเช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่น ๆ อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เป็นบ่อเกิดแห่งการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เกเร จนบางครั้งครูและโรงเรียนไม่สามารถรับได้ เกิดปัญหาความไม่เข้าใจระหว่างนักเรียนและครูอย่างรุนแรง หลายคนต้องออกกลางคัน บางคนมีพฤติกรรมเก็บกด เกเร เสียโอกาสที่จะได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ ทำให้ประเทศชาติเสียกำลังคนที่มีศักยภาพสูงมาช่วยในการพัฒนาประเทศไปอย่างน่าเสียดาย (ธงชัย ชิวปรีชา, 2552)

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศ เป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงมาก (I.Q. อาจสูงถึง 130-140) จากความฉลาดมาก เด็กเหล่านี้จึงมักมีความอยากรู้อยากเห็น แต่ถ้าเรื่องไหนไม่อยู่ในความสนใจ ก็อาจไม่สนใจเลย จึงดูคล้ายเด็กสมาธิสั้น แต่จะมีสมาธิดีมากในเรื่องซึ่งตนเองสนใจ เขาสามารถทุ่มเทเวลาให้กับเรื่องที่สนใจได้เป็นเวลานาน และจะพยายามศึกษาค้นคว้าจนมีความรู้เกินวัย

* หัวหน้าฝ่ายวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

กมล แสงทองศรีกมล (2552) ได้สรุปลักษณะของเด็กปัญญาเลิศไว้ดังนี้

- ☐ เป็นนักคิดเรื่องของเหตุผล
- ☐ มักเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
- ☐ มีความจำดีเลิศสามารถจดจำคำศัพท์ต่าง ๆ ได้จำนวนมาก
- ☐ ถ้าสนใจอะไรแล้วจะมีสมาธิสนใจ จดจ่อได้เป็นเวลานาน
- ☐ คาดหวังว่าทุกอย่างต้องสมบูรณ์แบบ (Perfectionist)
- ☐ มีอารมณ์อ่อนไหว ตั้งเครียดง่าย
- ☐ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีสูง ผดุงความยุติธรรม ชอบความถูกต้องเป็นธรรม
- ☐ มีความอยากรู้อยากเห็นมากกว่าเด็กทั่วไป
- ☐ อุดหนุนอะไรไม่ได้ ค่อนข้างขงขืน อยู่ไม่นิ่ง จึงอาจถูกเข้าใจผิดว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น
- ☐ เป็นนักอ่านตัวยง ถ้าอายุยังน้อยอ่านหนังสือเองไม่ได้ก็ชอบที่จะให้พ่อแม่อ่านให้ฟัง เด็กปัญญาเลิศบางคนอ่านหนังสือได้เร็วกว่าเด็กในวัยเดียวกัน
- ☐ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ตีเกินวัย
- ☐ เป็นนักสังเกตการณ์ชั้นยอด
- ☐ มีจินตนาการกว้างไกล
- ☐ มีความคิดสร้างสรรค์

เหตุผลที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนเป็นการเฉพาะสำหรับเด็กปัญญาเลิศ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิที่เด็กและเยาวชนทุกคนต้องได้รับอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล รัฐและสังคมพึงจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกด้าน โดยไม่ลดทอนและสกัดกั้นอัจฉริยภาพด้านใดด้านหนึ่งของบุคคล ทั้งนี้โดยมีครอบครัวและสังคมให้การดูแลส่งเสริม ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เป็นคนดีมีคุณภาพควบคู่ไปกับความสามารถพิเศษที่มีอยู่ ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้นำความสามารถพิเศษนั้น ๆ ไปพัฒนาองค์ความรู้ให้กับสังคมและประเทศชาติในฐานะผู้นำทางวิชาการในด้านที่ตนมีศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ธงชัย ชิวปรีชา, 2552)

คนทั่วไปมักจะคิดว่าเด็กปัญญาเลิศนั้นช่วยตัวเองได้ดีอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่ ถึงอย่างไรก็เรียนรู้ด้วยตนเอง พัฒนาตนเองได้ เด็กที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้มีมากมาย จะแบ่งเวลา ความเอาใจใส่ และงบประมาณไปช่วยเด็กที่ช่วยตนเองได้อย่างดีเช่นเด็กปัญญาเลิศนั้นด้วยเหตุอันใด

เด็กปัญญาเลิศ แม้จะมีความสามารถเกินเด็กวัยเดียวกันอย่างมากมาย และเรียนรู้ด้วยตนเองได้ แต่ก็ยังเป็นเด็กซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่มากเช่นกัน ด้วยเหตุผลสำคัญดังต่อไปนี้ (ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา, 2535)

1. เด็กประเภทนี้มีความสนใจและความสามารถหลายอย่าง จึงต้องการความช่วยเหลือที่จะเรียบเรียงความคิด ให้ทำงานอย่างมีระบบและเสร็จสิ้นสมบูรณ์ไม่จบบด
2. เด็กประเภทนี้ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทั้งด้วยการอ่านและการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงมักมีความรู้สึกซึ่งมากกว่าเพื่อนในวัยเดียวกันและอาจเกินกว่าครูด้วย ครูจึงมีหน้าที่ศึกษาร่วมกันกับเด็ก ชี้แนะ ชักจูง มิใช่เพียงบอกให้จดจำหรือทำตามแบบอย่างปฏิบัติกันมา

3. การที่เด็กปัญญาเลิศถูกกำหนดให้เรียนเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป บทเรียนมีเนื้อหาที่ง่ายเกินไปสำหรับเด็กประเภทนี้ จึงมักมีปัญหาในห้องเรียน เช่น การไม่เอาใจใส่ในการเรียน พาลเกเร อวดรู้สองตีครู เด็กปัญญาเลิศต้องการกิจกรรมการเรียนซึ่งท้าทายความคิดอ่าน และการช่วยเหลือแนะนำจากครูให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง เช่น การศึกษาค้นคว้าสำรวจข้อมูลด้วยตนเอง การวางแผนงาน การวางแผนโครงการวิเสนาผลงาน เป็นต้น

4. เด็กประเภทนี้มักจะใช้เวลาตรึงตรอง ค้นหา สิ่งที่เขาสนใจอย่างลึกซึ้ง อาจกลายเป็นเด็กซึ่งเลื่อนลอยหรือฝันกลางวันในห้องเรียน ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจเด็ก ค้นหาว่าเด็กที่มีพฤติกรรมเช่นนี้มีสาเหตุมาจากสิ่งใด และพยายามให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละคน

5. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ มักไม่สนใจการเรียน ครูควรแนะนำให้เด็กได้รู้จักว่าสิ่งใดเป็นพื้นฐานมีความจำเป็นสำหรับชีวิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6. เด็กปัญญาเลิศมักมีความสามารถด้านต่างๆ ไม่เท่ากัน เช่น อ่านหนังสือได้เร็วเกินวัย อ่านได้อย่างรวดเร็ว อ่านหนังสือซึ่งมีเนื้อหาสูงเกินวัย แต่มักจะไม่สนใจการเขียน สะกดคำไม่ค่อยได้ ลายมือดูไม่ได้เลย เป็นต้น ครูจึงต้องมีกลวิธีที่จะจูงใจให้เด็กฝึกฝนความสามารถที่ยังด้อยและบกพร่อง

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2553) ได้กล่าวถึงปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับเด็กปัญญาเลิศ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หากผู้ใหญ่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่เข้าใจถึงความคิดและจิตใจของเด็กกลุ่มนี้อย่างแท้จริง ดังนี้

1. ความรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self-Esteem) ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกว่าผู้อื่นไม่เห็นคุณค่าหรือความสำคัญของตนเอง เมื่อผู้อื่นทำผิดพลาดมักตำหนิผู้อื่น ขอบปกป้องตัวเอง และรู้สึกไม่พอใจอะไรง่าย ๆ นอกจากนั้น ยังทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดการตัดสินใจที่ดีในอนาคต

2. ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Loneliness) เพราะเนื่องจากคนไม่ค่อยเข้าใจความคิดความรู้สึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษสูง ๆ จะรู้สึกว่าคนอื่นคิดและรู้สึกไม่เหมือนกับตน จึงทำให้เด็กมีพฤติกรรมการตอบสนองไปในรูปแบบต่างๆ ซึ่งแล้วแต่พื้นฐานทางด้านจิตใจ การอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งวิธีการคิดของเด็กด้วย

3. มีปัญหาในการปรับตัว จึงทำให้มีทักษะทางสังคมต่ำ (Low Social Skill) เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถปรับความคิดของตนเองให้คล้อยตามกับความคิดของกลุ่มคนในสังคม เพราะระบบการคิดที่ต่างกันจึงทำให้เด็กเหล่านั้นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมได้

4. ความเครียดสูง เพราะเนื่องจากความคาดหวังและสภาพแวดล้อมที่ตัวเด็กได้รับความกดดัน และระบบการศึกษา ซึ่งตัวเองต้องปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนไม่สนใจ

5. กลัวความล้มเหลว โดยเฉพาะเด็กที่แสดงออกถึงความสามารถที่โดดเด่น ทำให้ผู้คนใกล้ชิดกับเด็กมักจะคาดหวัง และตัวเด็กเองก็มีแนวโน้มชอบทำอะไรสมบูรณ์แบบไม่มีที่ติ (Perfectionist) จึงทำให้เด็กพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความล้มเหลว

6. ขาดความมั่นใจในตนเอง (low Self-Confident) ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก หรือในบางครั้งก็แสดงออกแต่ไม่เหมาะสมจึงทำให้ถูกตำหนิเมื่อจะทำอะไรใหม่ ๆ ทำให้ไม่กล้าแสดงออก

7. ทำงานไม่ค่อยสำเร็จ เด็กที่มีความสามารถพิเศษมักมีความคิดดี เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้เร็ว คิดเก่ง แต่ลงมือทำมักทำไม่ค่อยสำเร็จ

ลักษณะการอ่านของเด็กปัญญาเลิศ

ลักษณะการอ่านของเด็กปัญญาเลิศสามารถสรุปได้ 3 ประเด็น คือ 1. เป็นนักอ่านตัวยงตั้งแต่เยาว์วัย เด็กกลุ่มนี้บางคนสามารถอ่านหนังสือได้เร็วกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน บางคนสามารถอ่านหนังสือได้ตั้งแต่มัธยมไม่เข้าโรงเรียน หรือบางคนที่ยังอ่านไม่ได้แต่ก็ชอบที่จะให้พ่อแม่อ่านให้ฟังและเริ่มเรียนรู้ในการอ่านด้วยตนเองเมื่อเริ่มเรียนในชั้นเรียน 2. มีพัฒนาการอ่านที่ดีขึ้น เด็กกลุ่มนี้มีความเข้าใจเทคนิควิธีการอ่านอย่างถ่องแท้โดยต้องการการฝึกฝนเพียงเล็กน้อย บางคนสนใจอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาระดับยากเกินวัย 3. ให้เวลากับการอ่านนานกว่า โดยเฉพาะเด็กระดับเกรด 4 ถึงเกรด 8 เด็กกลุ่มนี้มักจะทุ่มเทเวลาและให้ความสนใจกับการอ่านนานกว่าเด็กปกติทั่วไปที่อยู่ในวัยเดียวกัน และเด็กปัญญาเลิศบางคนให้เวลากับการอ่านอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ ขณะที่บุคคลทั่วไปมักมีเวลาว่างสำหรับการอ่านลดลง (Whitehead, 1984) อย่างไรก็ตามเด็กปัญญาเลิศส่วนหนึ่งจะศึกษาเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ตนเองสนใจ ดังนั้นจึงให้เวลากับการอ่านน้อย หรือเลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่อยู่ในความสนใจ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์จึงควรส่งเสริมหรือกระตุ้นความสนใจในการอ่านของเด็กเหล่านี้ให้กว้างขวาง เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์ควรให้ความช่วยเหลือแนะนำเด็กเหล่านี้ในการเลือกวรรณกรรมที่ดี วรรณกรรมที่เหมาะสม หรือวรรณกรรมที่เด็กกลุ่มนี้ควรอ่าน

การส่งเสริมการอ่านเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำได้โดยกำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากตำราเรียน โดยครู และบรรณารักษ์ร่วมกันคัดเลือกรายการหนังสือที่เหมาะสมไว้ให้นักเรียนเลือกอ่าน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอ่านอาจมีการให้รางวัลเมื่อนักเรียนสามารถอ่านได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และเพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและรายการในการอ่าน จึงควรให้นักเรียนมีสมุดบันทึกการอ่าน โดยบันทึกชื่อเรื่อง ผู้แต่ง วันที่อ่าน เนื้อเรื่องย่อ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน จัดกลุ่มการอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถใช้ในการพัฒนาด้านสติปัญญาและอารมณ์ของเด็กปัญญาเลิศได้เป็นอย่างดี ครูผู้สอน บรรณารักษ์ หรืออาสาสมัครช่วยงานสามารถร่วมกันจัดกิจกรรมนี้ โดยการสนทนาควรเป็นการพูดคุยประเด็นและข้อคิดที่ได้จากหนังสือที่อ่านด้วยการใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ มากกว่าการพูดคุยกันเพียงแค่เรื่องย่อของหนังสือ (Halsted, 1990)

Hebert และ Pagnani (2010) ได้ปริทัศน์งานวิจัยหลายเรื่องพบว่า ปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของดิจิทัลเทคโนโลยี เด็กส่วนใหญ่ใช้ชีวิตประจำวันอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ต มีการติดต่อสื่อสารพูดคุย เล่นเกมกับเพื่อนผ่านระบบเครือข่าย หรือที่เรียกว่า Social Network เด็กบางคนปฏิเสธหนังสือด้วยเหตุผลว่าเราสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยี เหตุใดเขาจะต้องอ่านหนังสือในเมื่อเขาสามารถได้ข้อมูลเช่นเดียวกันจาก podcast นักการศึกษาหลายคนจึงพยายามนำประโยชน์ของดิจิทัลเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาการอ่านและการเขียนโดยเฉพาะกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยครูได้จัดกิจกรรมการอ่าน การเขียน และการสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ ผ่านระบบ Social Network เช่น Facebook หรือ MySpace

แนวทางการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปัญญาเลิศ ตามบริบทของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ต้นแบบของรัฐ พัฒนาด้านแบบและนำร่องการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีคุณภาพทัดเทียมโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของโลก

โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ค้นคว้า ทดลอง สืบเสาะ แสวงหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจพัฒนาจิตวิญญาณของการเป็น นักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น ที่ก่อปรด้วยคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามของไทย โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องตลอด 3 ปี ได้แก่ การฝึกปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ ฟังบรรยายจากนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย ศึกษาดูงานในหน่วยงานหรือสถาบันวิจัย ฝึกประสบการณ์ร่วมกับนักวิจัยในศูนย์วิจัย ศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายวิชาสัมมนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฝึกทำมินิโปรเจกต์ในการเข้าค่ายวิชาการ และทำโครงการวิทยาศาสตร์ในหัวข้อที่สนใจ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึกใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นหาคำตอบที่ตนเองสงสัยอยากรู้ ภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องนำเสนอผลงานวิจัยดังกล่าวทั้งภาคบรรยายและโปสเตอร์เช่นเดียวกับการนำเสนอในการประชุมวิชาการต่างๆ

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อการศึกษารียนรู้ของนักเรียน มีห้องปฏิบัติการเฉพาะสาขาวิชาที่ได้มาตรฐาน เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การค้นคว้า ทดลองและฝึกปฏิบัติต่างๆ มีศูนย์วิทยบริการหรือห้องสมุดที่มีหนังสือตำรา หนังสือส่งเสริมการอ่าน และสื่อเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เปิดให้บริการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษารียนรู้ การค้นคว้าวิจัย จนถึงเวลา 22.00 น. ทุกวันในช่วงเปิดภาคเรียน นอกจากการให้บริการในระบบห้องสมุดปกติแล้วยังให้บริการในลักษณะห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนสามารถอ่านวารสารอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูลออนไลน์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ทุกเวลา มีการจัดบริการคลินิกวิชาการ ระหว่างเวลา 19.00–21.00 น. เพื่อการเติมเต็มความรู้ ความคิด แก่นักเรียนอย่างสมบูรณ์ โดยจัดให้ครูสาขาวิชาต่างๆ หมุนเวียนมาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทั้งรายบุคคล และกลุ่มย่อย

อุดมการณ์ในการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนประการหนึ่งคือ “มุ่งพัฒนานักเรียนให้รักการเรียนรักการอ่าน รักการเขียน รักการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีความรอบรู้ รู้รอบ และสามารถบูรณาการความรู้ได้” จากอุดมการณ์ดังกล่าว โรงเรียนจึงกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรของโรงเรียน โดยกำหนดให้นักเรียนทุกคนจะต้องอ่านหนังสือจากรายการที่โรงเรียนกำหนดอย่างน้อย 50 เล่ม เป็นเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

กิจกรรมดังกล่าวมุ่งหวังให้นักเรียนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์แต่ละคนได้อ่านวรรณกรรมโลก และวรรณกรรมไทยอันทรงคุณค่า ได้อ่านหนังสือที่ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาบุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ ตลอดจนเรียนรู้การใช้ชีวิตและสภาพความเป็นจริงในสังคม หนังสือที่กำหนดไว้ในรายการหนังสือดีที่นักเรียนควรอ่านมาจากการคัดสรรร่วมกันของผู้ทรงคุณวุฒิ ครู และบรรณารักษ์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนเสนอแนะหนังสือให้โรงเรียนพิจารณานำเข้าไว้ในรายการด้วย

หลังจากที่นักเรียนอ่านหนังสือแต่ละเล่มจบแล้วจะต้องบันทึกลงในสมุดบันทึกการอ่าน โดยลงรายการบรรณานุกรม เรื่องย่อ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นๆ หลังจากนั้นนักเรียนจะต้องเล่าเรื่อง และตอบ

ข้อซักถามกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาลงนามรับรองการอ่านของนักเรียน และเพื่อเป็นการสร้างเสริมให้นักเรียนเลือกอ่านหนังสือที่อ่านยาก หนังสือที่มีเนื้อหายาว หรือวรรณกรรมภาษาอังกฤษ หนังสือเหล่านี้จะกำหนดให้ได้รับแต้มคะแนนสะสมมากกว่าหนังสือทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการจัดชุมนุมการอ่าน มีการจัดกิจกรรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือ มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือหน้าเสาธง เพื่อสร้างบรรยากาศส่งเสริมการอ่านให้มีขึ้นในโรงเรียน

เด็กปัญญาเลิศ หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หากได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างถูกต้องตั้งแต่เยาว์วัย มีการจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมที่สร้างเสริมความรู้ความสามารถ ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความสามารถที่โดดเด่นของเขาเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เป็นคนดี มีคุณภาพ รู้จักใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่ทำประโยชน์เพื่อสังคม สร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่าต่อประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์

บรรณานุกรม

- กมล แสงทองศรีกมล. (2552). พลิกเรื่องเรียนรัฐสู่อัจฉริยะ : ลูกเป็นเด็กปัญญาเลิศหรือเปล่า. สืบค้นได้จาก <http://gotoknow.org/blog/kamolss/288757>.
- ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา. (2535). เด็กปัญญาเลิศ. กรุงเทพมหานคร: ดันอ้อ.
- ธงชัย ชิวปรีชา. (2552). “เหตุผลที่ต้องมีการจัดการศึกษาเป็นการเฉพาะสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี.” ใน นี่คือจุด: บันทึกการพัฒนาอัจฉริยภาพเยาวชนไทย. นครปฐม: โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานสรุปสภาพปัจจุบันและยุทธศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ สกศ.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2553). ความคิดและจิตใจของเด็กที่มีความสามารถพิเศษ. สืบค้นได้จาก www.thaigifted.org
- Halsted, Judith Wynn. (1990). **Guiding the gifted reader. ERIC Digest #E481**. Retrieved from <http://www.ericdigests.org/pre-9216/guiding.htm>.
- Hebert, Thomas P. & Pagnani, Alexander R. (2010, Summer). “Engaging gifted boys in new literacies.” **Gifted Child Today**. 33 (3), 36-45.
- Whitehead, R.J. (1984). **A guide to selecting books for children**. Metuchen, NJ: Scarecrow.